

EEN MOORD VOOR EEN VETTE DRUMTRACK!

DRUMS OPNEMEN DEEL 2

Veel mensen zijn gewend geraakt aan de gestileerde en bijna onmenselijk strakke drumsound van moderne, commerciële studioalbums. Hierdoor ligt de lat erg hoog voor beginnende bands die de studio in gaan, en hebben veel bands onrealistische verwachtingen van het opnameproces. In de vorige editie van Musicmaker heb ik globaal besproken op welke manieren je tegenwoordig drums kunt opnemen en produceren. Nu wil ik dieper ingaan op het opnemen van live-drums in de studio. Ik zal het opnameproces stap voor stap bespreken, zodat je goed voorbereid met je band de studio in kunt.

Een geslaagde drumsound begint met een drummer die een goede performance neerzet. De omstandigheden waaronder je in de studio opneemt, zijn vaak echter heel anders dan in een oefenruimte of op een podium. Voor een strakke en gestileerde sound kiezen veel bands er ook nog eens voor om de drums op te nemen met een clicktrack of guidetrack. Maar als je zonder de rest van je band met een clicktrack meespeelt, kan het een uitdaging zijn om met dezelfde overtuiging te spelen als live. Het is verstandig om daar van tevoren over na te denken. Je kunt er bijvoorbeeld voor kiezen om een prettig klinkende click te gebruiken - zoals een cowbell of hihat - en om bijvoorbeeld de gitaar en zang provisorisch op te nemen, zodat je een goede referentie hebt van het verloop van het nummer. Het is handig om de sporen waaruit de clicktrack bestaat, los mee te nemen naar de studio. Dan kun je in de studio de verhouding tussen click en begeleiding nog wijzigen.

VRIJHEID Als je geen of weinig ervaring hebt met het meespelen met een clicktrack of guidetrack, is het belangrijk om je partijen onder dezelfde omstandigheden te repeteren als in de studio: in je eentje, met koptelefoon met daarop de clicktrack. Het kan fijn zijn om jezelf op eenvoudige wijze op te nemen tijdens deze repetities, zodat je naderhand kunt bepalen of je tevreden bent over je performance. Let hierbij niet alleen op strakheid en feel, maar ook op dynamiek. Luister naar de verschillen tussen verschillende passages en naar de onderlinge dynamiek van de verschillende onderdelen van je drumstel. Voor sommige muziekgenres, zoals rock en metal, is het namelijk belangrijk dat je relatief zacht op de hihat en bekkens slaat, en relatief hard op je snare. Vaak vallen onvolkomenheden pas op als je jezelf terughooft. Als je je beperkt voelt door het meespelen met een clicktrack, kun je er natuurlijk voor kiezen om het zonder te doen. Als alternatief kan bijvoorbeeld de gitarist vanuit de control room met je meespelen, zodat je een goede referentie hebt van het verloop van het nummer, maar je wel alle vrijheid in je spel hebt. Je hoort zo ook sneller of je een nummer te snel of te langzaam speelt.

DE DRUM-ROOM De ruimte waarin je een drumstel opneemt, heeft grote invloed op de uiteindelijke sound van de opname. Een te grote ruimte kan zorgen voor veel galml met een onaangenaam timbre, vooral als de muren van beton of van een ander hard materiaal zijn. Een te kleine ruimte kan daarentegen zorgen voor vervelende resonanties en kleuringen. Een ruimte met te veel of slechte akoestische behandeling kan te droog klinken, of heel erg dof omdat vaak alleen hoge frequenties worden verminderd door de akoestische behandeling. Het inrichten en akoestisch behandelen van een opnameruimte is een kunst op zich. Je kunt er dus niet zomaar van uitgaan dat iedere lokale studio een geschikte 'drum-room' heeft. Naast de directe invloed die een ruimte op je drumsound heeft, heb je in een mooi klinkende ruimte ook aanzienlijk meer mogelijkheden qua microfoonopstelling. Vraag daarom op voorhand om een aantal voorbeelden van opnames, of ga eens langs als je een studio op het oog hebt.

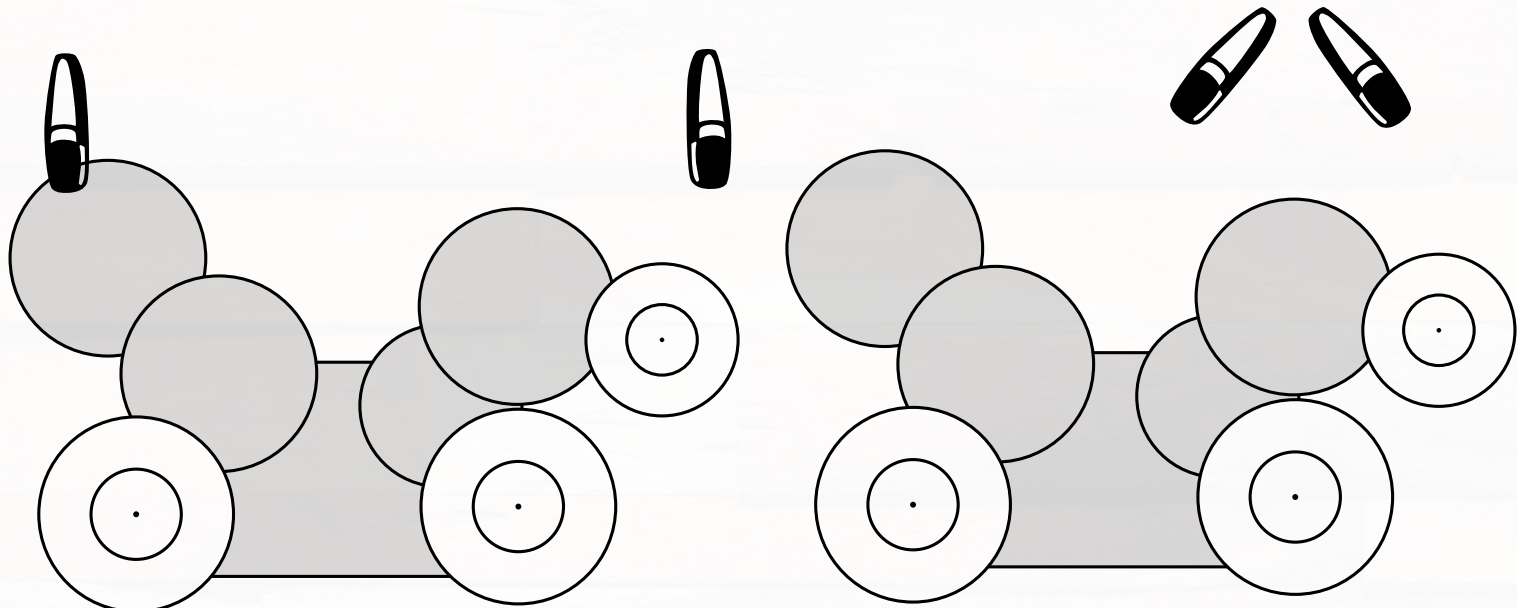
HET DRUMSTEL Naast de ruimte waarin je opneemt, zijn de sound en de kwaliteit van je drumstel natuurlijk van groot belang. Verzeker je er tijdens het opstellen van je drumstel ook van dat je kruk niet kraakt of piept, dat je standaards geen trillende scharnieren hebben, dat de vellen van je snare en toms geen vervelende naklank hebben en dat de snaren van je snare niet overdreven meetrillen met slagen op je bassdrum of toms. Als je streeft naar een open en heldere sound van je snare en toms, kan het verstandig zijn om je vellen te vervangen. Houd er wel rekening mee dat nieuwe vellen een tijdje ingespeeld moeten worden voordat ze stabiel klinken. Het stemmen van een drumstel is erg moeilijk - met of zonder nieuwe vellen - en het kan verstandig zijn om dit te laten doen door een professional. Daarnaast kan het geen kwaad om een rol Gaffertape of een setje Moongel Damper Pads mee te nemen om vervelende resonanties te dempen. Omdat de snare bij veel muziekgenres een centrale rol inneemt, nemen sommige drummers meerdere snaren mee om op die manier de meest geschikte combinatie te vinden van de ruimte, de snare en de microfoon-opstelling.

MICROFOONS Voor een evenwichtig stereobeeld wordt het drumstel meestal midden in de opnameruimte opgesteld. De globale sound van

de opname wordt vervolgens bepaald door twee overhead-microfoons, die strategisch worden opgesteld boven en op enige afstand van het drumstel. Voor de overheads worden vaak condensator-microfoons met een klein membraan gebruikt, omdat die de details en hoge tonen van de bekkens mooi opnemen. Microfoons met een klein membraan zorgen daarnaast voor een mooie weergave van de transiënten, wat de directheid en helderheid vergroot. Microfoons met een groot membraan zorgen voor een iets subtieler en egaler geluid. Hoe verder je de overheads van je drumstel plaatst, hoe meer je de klank van de ruimte terughooft in je opname. Daarom wordt er in een slecht klinkende ruimte vaak gekozen voor microfoonopstellingen waarbij de overheads dicht bij het drumstel staan, zoals de Recorder Man-opstelling of de Glyn Johns-methode die ik vorige maand behandelde.

SPACED PAIR-OPSTELLING Als je opneemt in een mooi klinkende ruimte, heb je meer mogelijkheden voor de plaatsing van je overheads. De meest gebruikte opstelling voor overhead-mics is de Spaced Pair-opstelling (ook wel A/B genoemd). Hierbij plaats je de twee mics evenwijdig aan het drumstel. De afstand tussen de microfoons bepaalt de breedte van het stereobeeld. Deze opstelling klinkt heel

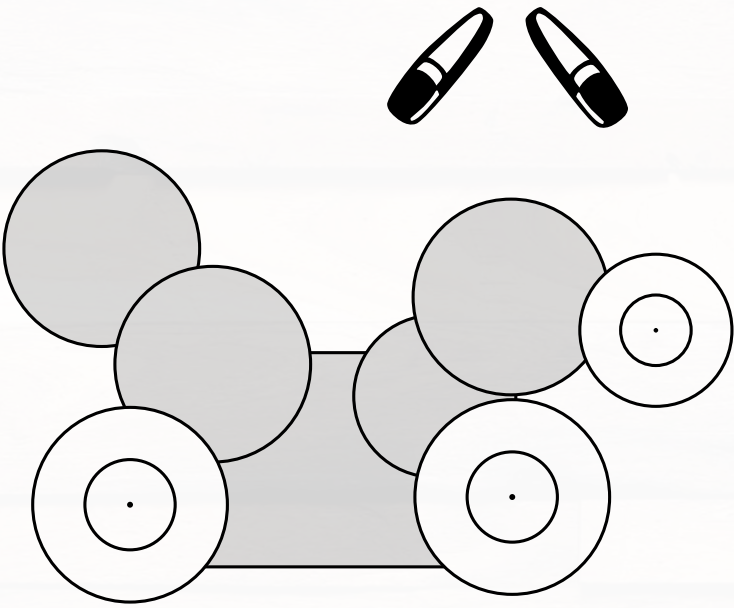

SPACED PAIR-OPSTELLING

helder en natuurlijk, maar kan problemen opleveren met de plaatsing van de kick of snare in het stereobeeld, vooral in asymmetrische ruimtes. Om te zorgen dat je kick en snare zich in het midden van het stereobeeld bevinden, zorg je ervoor dat de afstand van beide overheads tot je kick of snare hetzelfde is. Als je een denkbeeldige lijn trekt van je kick naar je snare en je de overheads hier haaks op plaatst, kun je je kick én snare in het midden van het stereobeeld plaatsen. Let er wel op dat deze scheve microfoonopstelling de rest van het stereobeeld niet nadelig beïnvloedt.

XY- OF ORTF-OPSTELLING Als je opneemt in een asymmetrische ruimte, of je merkt dat het stereobeeld om een andere reden niet in balans is met de Spaced Pair-opstelling, kun je de XY- of ORTF-opstelling proberen. Bij deze twee opstellingen staan de twee mics veel dichter bij elkaar opgesteld - maar nog steeds boven en op enige afstand van het drumstel - waardoor het makkelijker is om een evenwichtig stereobeeld te creëren. Bij de XY-opstelling stel je de twee overheads in een V-vorm op met de membranen bij elkaar, en richt je de microfoons naar het midden van het drumstel. Bij de ORTF-opstelling stel je de overheads ook in een V-vorm op, maar dan met de membranen naar buiten gericht, waardoor er een kleine afstand tussen de microfoons zit. Beide opstellingen klinken een stuk minder ruimtelijk en wat minder natuurlijk dan de Spaced Pair-opstelling, maar dit kun je in de mix iets compenseren.

CLOSE MIKING Voor muziekgenres waarbij het hele drumstel een grote rol speelt en waarbij een specifieke sound wordt nagestreefd, wordt vaak bij (bijna) elk onderdeel van het drumstel een microfoon geplaatst. Dit klinkt soms erg onnatuurlijk, en als je overheads al goed klinken is het niet altijd nodig om naast je bassdrum en snare ook nog je hihat, ride en toms apart op te nemen. Voor close miking worden vaak dynamische microfoons gebruikt omdat deze minder gevoelig zijn en dus minder last van overspraak hebben. Voor het opnemen van de bassdrum wordt vaak gekozen voor de Shure Beta 52 of de AKG D112. De bassdrum-microfoon wordt vaak in de ketel zelf geplaatst en soms iets naar de zijkant gericht in plaats van recht naar de klopper. Door de afstand tot de klopper te veranderen, bepaal je de mate van attack in het signaal. Voor het opnemen van de snare en toms wordt vaak gekozen voor de Shure SM57. Meestal worden de mics voor snare en toms vanaf de zijkant van de ketel, net

BIJ DEZE ORTF-OPSTELLING RICHT JE DE MICROFOONS VAN ELKAAR AF. IN DE XY-OPSTELLING RICHT JE ZE JUIST NAAR ELKAAR TOE.

boven de rand, naar het midden van het vel gericht. Vaak wordt bij de snare zowel de bovenkant (top) als de onderkant (bottom) los van elkaar opgenomen voor meer controle tijdens het mixen. Hierbij wordt doorgaans de fase van de onderste microfoon omgekeerd voor meer body. Bij het plaatsen van close mics is het altijd zoeken naar een mooi compromis. Als de microfoon te dicht bij de geluidsbron wordt geplaatst, klinkt de opname onnatuurlijk, maar te ver weg zorgt voor overspraak. Het kan handig zijn om tevens de hihat en ride op te nemen. Hiervoor worden vaak condensator-microfoons met een klein membraan gebruikt, net als voor de overheads. Omdat je opneemt met een combinatie van overheads en close mics, die dezelfde geluidsbronnen opnemen van verschillende afstanden, zul je tijdens het mixen moeten zorgen dat je sporen met de close mics gelijklopen - oftewel in fase staan - met je overhead-sporen.

ROOM MICS Als aanvulling op de sound die je hebt gecreëerd met de overheads en close mics, kun je één of meer room mics opstellen. Deze sporen worden tijdens het mixen vaak naar smaak toegevoegd voor timbre of kleuring van de gehele drumsound. Voor het opstellen van room mics zijn eigenlijk geen conventies. Omdat room mics vaak op grote afstand van het drumstel staan, hoor je - nog meer dan bij overheads - de klank van de ruimte terug in de opname. In een slecht klinkende ruimte zul je om die reden niet vaak room mics gebruiken.

KRAKENDE DRUMKUK Vaak is het drumstel het eerste instrument dat in de studio wordt opgenomen. Omdat drums daarmee de basis vormen voor de rest van het opnameproces, is het enorm belangrijk dat de drummer een overtuigende performance neerzet. En dan natuurlijk het liefst in een goed klinkende ruimte op een manier die bij je muziekstijl past. De techniek die in dit artikel is beschreven, is slechts de eerste stap. Uiteindelijk gaat het erom wat je wilt uitdrukken met je drumsound. Maar daar krijg je pas vat op als aan de technische voorwaarden is voldaan. Zodat je bijvoorbeeld geen piepende of krakende drumkruk op je opnames krijgt... Behalve als je vindt dat dat juist sfeer geeft, natuurlijk. 🎧

Toetsenist **ALEX BUURMAN** (58) was jarenlang beroepsmuzikant en heeft veel getourd en sessiewerk gedaan. Momenteel geeft hij les, treedt hij nog regelmatig op en gebruikt hij zijn eigen studio voor opnames van bands, voice-overs en geluidsbewerking. www.alexbuurman.nl

Miktek MK300
Type: grootmembraan multi-pattern fet-condensatormicrofoon
Kapsel: 1 inch, 5-micron mylar, goud opgedampt
Richtingskarakteristiek: cardioïde, figure-8 en omnidirectioneel
Frequentierespons: 20 - 20.000 Hz
Gevoeligheid: -35 dBV/pa
Ruisniveau: 15 dB
High pass-filter: 100Hz
Extra: -10 dB-pad
Max geluidsdruk (SPL): 137 dB
Voeding: 48v fantoom
Meegeleverde accessoires: klem, shockmount, etui
Prijs: € 340,-
Distributeur: Sound Service (www.miktekaudio.com)

MIKTEK MK300 CONDENSATORMICROFOON BUDGET VOOR LIEFHEBBERS

Het Amerikaanse Miktek houdt een naam hoog als het gaat om kwaliteits-mics in het midden-segment. 'Handgemaakt in de VS', is meestal het devies, maar de MK300 wordt in China in elkaar gezet.

Miktek presenteert zich als een soort liefhebbersfirma. De handleiding suggereert zelfs dat je je in het gezelschap van doorgewinterde engineers bevindt, alleen al omdat je voor Miktek hebt gekozen. De filosofie is dat Miktek dezelfde kwaliteit biedt als hightech en vintage microfoons, maar dan voor een aanzienlijk schappelijkere prijs. Dat resulteert in inderdaad uitstekende microfoons vanaf een bedrag van - globaal - zevenhonderd euro. Met de grootmembraan-MK300 duikt Miktek hier vér onder. De MK300 is zwaar en groot - een beetje formaat Neumann U87 - en stelt daarmee je microfoonstatief op de proef. Bij een te lichte stand wordt het moeilijk of zelfs onmogelijk om de microfoon op de juiste hoogte te fixeren. Hij voelt bijzonder degelijk aan en wordt geleverd met een gewone statiefhouder, een beetje onbehouwen kunststof shockmount en een etui. Vanwege de drie instel-

bare opnamepatronen - cardioïde, figure-8 en omni - is hij flexibel, en ook ook het laagaf-filter en de -10 dB-verzwakkingsschakelaar dragen daaraan bij.

VINTAGE Miktek benadrukt dat het kapsel en de trafo van de eigen ontwerpafdeling komen, de componenten van sublieme kwaliteit zijn, en de transistors zelfs handmatig worden geselecteerd. Daarmee zou deze MK300 een karakter hebben dat lijkt op dat van vintage microfoons. Het geluid van de MK300 is rond en warm, heeft wel veel detail, maar ook een soort vriendelijkheid die mij erg aanspreekt. Of je nu klassieke zang opneemt, Spaanse gitaar of een rockzanger met een penetrant rafeltje in zijn stem; het komt er allemaal even beheerst, bijna gepolijst uit, zonder in te boeten aan transparantie of detail. De kans dat je overgeprononceerde s- en t-klanken tegen het lijf

loopt, is vrij klein. Dat is een uitzonderlijke kwaliteit bij een microfoon in deze prijsklasse, waarin zich erg veel mics bevinden met een onaangenaam geproportioneerd mid-hoog en hoog.

AANWINST Er zijn meer microfoons voor een relatief bescheiden bedrag die een uitstekende keuze zijn als eerste en/of enige microfoon in een homestudio. Dat geldt zeker ook voor de Miktek MK300. Hij heeft een totaal ander karakter dan de meeste studiomicrofoons in deze prijsklasse, maar is net zo goed een allrounder; zeker ook dankzij de eenvoudige richtingskarakteristiek. Er is weinig dat je er niet mee kunt doen. De Miktek MK300 heeft echter zo'n plezierig eigen karakter, dat hij ook als éxtra microfoon zijn mannetje staat. Een belangrijke aanwinst in dit overvolle marktsegment, en wat mij betreft een regelrechte aanrader. 🎧

